

II

(Oznámenia)

OZNÁMENIA INŠTITÚCIÍ, ORGÁNOV, ÚRADOV A AGENTÚR EURÓPSKEJ
ÚNIE

EURÓPSKA KOMISIA

OZNÁMENIE KOMISIE

z 13. júla 2017

týkajúce sa poskytovania informácií o látkach alebo výrobkoch, ktoré spôsobujú alergie alebo neznášanlivosť, uvedených v prílohe II k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

(2017/C 428/01)

OBSAH

	<i>Strana</i>
1. Úvod	1
2. Zoznam alergénov [príloha II k nariadeniu (EÚ) č. 1169/2011]	2
3. Spôsoby poskytovania informácií o alergénoch pre balené potraviny (najmä článok 21 v spojení s článkom 18 nariadenia)	2
3.1. Keď je na potravine uvedený zoznam zložiek	2
3.2. Ak neexistuje zoznam zložiek	3
3.3. Označovanie derivátov z rovnakého alergénu	3
3.4. Výnimka	4
3.5. Dobrovoľné opakovanie	4
4. Informácie o alergénoch pre nebalené potraviny	5
5. Aktualizácia prílohy II	5

1. Úvod

- Toto oznámenie má pomôcť podnikom a vnútroštátnym orgánom pri uplatňovaní nových požiadaviek nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011⁽¹⁾ (ďalej len „nariadenie“) týkajúcich sa uvádzania prítomnosti určitých látok alebo výrobkov spôsobujúcich alergie alebo neznášanlivosť (článok 9 ods. 1 písm. c) a príloha II k nariadeniu).
- V nariadení (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom sa v porovnaní s predchádzajúcou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2000/13/ES⁽²⁾ stanovujú nové požiadavky na označovanie alergénov.

(¹) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 z 25. októbra 2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a ktorým sa zrušuje smernica Komisie 87/250/EHS, smernica Rady 90/496/EHS, smernica Komisie 1999/10/ES, smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/13/ES, smernice Komisie 2002/67/ES a 2008/5/ES a nariadenie Komisie (ES) č. 608/2004 (Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 18).

(²) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/13/ES z 20. marca 2000 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa označovania, prezentácie a reklamy potravín (Ú. v. ES L 109, 6.5.2000, s. 29).

3. Najmä na základe nových právnych predpisov sa vyžaduje, aby informácie o prítomnosti alergénov v potravinách boli vždy poskytované spotrebiteľom, a to aj v prípade nebalených potravín (článok 9 ods. 1 písm. c) a článok 44). Členské štáty však môžu prijať vnútroštátne opatrenia týkajúce sa prostriedkov, prostredníctvom ktorých sa majú poskytovať informácie o alergénoch na nebalených potravinách. Pokiaľ ide o balené potraviny, v nariadení sú stanovené spôsoby definujúce, ako sa majú na potravinách poskytovať informácie o alergénoch (článok 21). Existujúce usmernenia o označovaní alergénov, ktoré boli vypracované v rámci pôsobnosti smernice 2000/13/ES, sa teda musia aktualizovať s cieľom zohľadniť túto zmenu právnych predpisov.
4. Týmto oznámením nie je dotknutý výklad, ktorý môže poskytnúť Súdny dvor Európskej únie.

2. Zoznam alergénov [príloha II k nariadeniu (EÚ) č. 1169/2011]

5. Príloha II k nariadeniu obsahuje zoznam potravinových látok alebo výrobkov, ktoré spôsobujú alergie alebo neznášanlivosť. Tento zoznam bol zostavený na základe vedeckých stanovísk, ktoré prijal Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA) ⁽¹⁾.
6. V súvislosti s prílohou II treba poznamenať toto:
 - „Obilniny“ uvedené v bode 1 prílohy II sa rozumejú ako vyčerpávajúci zoznam.
 - „Vajcia“ v bode 3 prílohy II označujú vajcia všetkých hospodárskych vtákov.
 - „Mlieko“ v bode 7 prílohy II označuje mlieko z mliečnej žľazy hospodárskych zvierat.
 - „Orechy“ uvedené v bode 8 prílohy II sa rozumejú ako vyčerpávajúci zoznam.
 - V prílohe II sú uvedené nielen látky a výrobky uvedené ako také ale aj výrobky, ktoré sú z nich vyrobené. Ak boli mikroorganizmy kŕmené na substráte, ktorý je zložkou potravín zahrnutou v prílohe II, tieto mikroorganizmy by sa nemali považovať za výrobky odvodené z týchto substrátov.

3. Spôsoby poskytovania informácií o alergénoch pre balené potraviny (najmä článok 21 v spojení s článkom 18 nariadenia)

7. Podľa článku 21 ods. 1 písm. a):

„Bez toho, aby boli dotknuté pravidlá prijaté podľa článku 44 ods. 2, údaje uvedené v článku 9 ods. 1 písm. c) spĺňajú tieto požiadavky:

- a) uvádzajú sa v zozname zložiek v súlade s pravidlami ustanovenými v článku 18 ods. 1 s presným odkazom na názov látky alebo výrobku, ktoré sa uvádzajú v prílohe II [...]“

3.1. Keď je na potravine uvedený zoznam zložiek

8. V prípade obilnín, ktoré obsahujú lepok a ktoré sú uvedené v prílohe II: keď sú zložky vyrábané z obilnín obsahujúcich lepok, musia byť uvedené pod názvom s jasným odkazom na konkrétny druh obilniny, t. j. pšenica, raž, jačmeň, ovos.

Napríklad: jačmenný sladový ocot, ovsené vločky.

9. Keď sa používa „špalda“ „khorasan“ alebo „tvrdá pšenica“, vyžaduje sa jasný odkaz na konkrétny druh obilniny, t. j. vyžaduje sa označenie „pšenica“. K slovu „pšenica“ môže byť dobrovoľne pripojené slovo „tvrdá“, „špalda“ alebo „khorasan“.

Napríklad: pšenica alebo tvrdá pšenica alebo *Triticum durum*,
pšenica alebo pšenica (špalda) alebo špaldová pšenica.

10. Uvedenie konkrétneho druhu obilniny môže sprevádzať slovo „glutén“ alebo „lepok“, pridané dobrovoľne.

Napríklad: pšeničná múka (obsahuje glutén/lepok) alebo pšeničná múka (glutén/lepok).

11. Keď sa lepok pridáva ako zložka, musí sa uviesť druh obilniny, z ktorej pochádza glutén/lepok.

Napríklad: glutén/lepok (pšenica), pšeničný glutén/lepok alebo glutén/lepok (zo pšenice),
dextrín (pšenica) alebo (pšeničný glutén/lepok); dextrín (obsahuje pšenicu) alebo (obsahuje pšeničný glutén/lepok).

⁽¹⁾ http://www.efsa.europa.eu/EFSA/Scientific_Opinion/opinion_nda_04_en1,1.pdf

12. Keď výrobok, ktorý obsahuje jednu z obilnín uvedenú v prílohe II (napr. ovos), spĺňa relevantné požiadavky vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 828/2014 ⁽¹⁾, môže sa na výrobku uviesť vyhlásenie „bez gluténu“ alebo „veľmi nízky obsah gluténu“. Aj v tomto prípade však obilnina uvedená v prílohe II musí byť uvedená a zdôraznená v zozname zložiek v súlade s článkami 9 a 21 nariadenia.
13. V prípade orechov musí byť v zozname zložiek uvedený konkrétny druh uvedený v bode 8 prílohy II, t. j. mandle, lieskové oriešky, vlašské orechy, kešu oriešky, pekanové orechy, brazílske orechy, pistáciové oriešky, makadamové orechy alebo queenslandské orechy. Keď boli použité zložky alebo technologické pomocné látky získavané z orechov uvedených v prílohe II, zložka musí byť uvedená s jasným označením konkrétneho názvu orecha.

Napríklad: arómy (mandle).

14. Podľa článku 21 ods. 1 písm. b) nariadenia:

„Bez toho, aby boli dotknuté pravidlá prijaté podľa článku 44 ods. 2, údaje uvedené v článku 9 ods. 1 písm. c) spĺňajú tieto požiadavky:

[...]

- b) názov látky alebo výrobku zo zoznamu v prílohe II sa zdôrazní prostredníctvom sadzby, ktorá ich jasne odlíši od zvyšnej časti zoznamu zložiek, napríklad prostredníctvom písma, štýlu alebo farby pozadia.“
15. Článok 21 ods. 1 písm. b) poskytuje určitú pružnosť, pokiaľ ide o prostriedok na zabezpečenie tohto zdôraznenia, napríklad prostredníctvom písma, štýlu alebo farby pozadia. Prevádzkovateľ potravinárskeho podniku si môže vybrať vhodný spôsob odlišenia dotknutého alergénu od zvyšku zoznamu zložiek. Je však potrebné objasnenie týkajúce sa toho, ktoré informácie treba zdôrazniť.
16. Keď názov zložky tvoria viaceré samostatné slová (napr. „poudre de lait“, „latte in polvere“), postačuje zdôrazniť len to slovo, ktoré zodpovedá látke/výrobku uvedenému v prílohe II. Keď názov zložky obsahuje názov alergénu v jednom slove (napr. nemecké slovo „Milchpulver“ pre „sušené mlieko“), postačuje zdôrazniť tú časť názvu zložky, ktorá zodpovedá látke/výrobku uvedenému v prílohe II.
17. Ak zložená zložka obsahuje látky, ktoré spôsobujú alergie alebo neznášanlivosť uvedenú v prílohe II, tieto látky musia byť zdôraznené v zozname zložiek.

Napríklad: v prípade banánovej plnky obsahujúcej vaječné žĺtka, jahody, cukor, vodu atď. musí byť zdôraznené slovo „vaječné“. V prípade sendviča s majonézou vyrobenou z vajec musí byť zdôraznená prítomnosť „vajec“.

3.2. Ak neexistuje zoznam zložiek

18. V článku 21 ods. 1 druhom pododseku sa uvádza, že:

„Ak zoznam zložiek neexistuje, údaje uvedené v článku 9 ods. 1 písm. c) zahŕňajú slovo ‚obsahuje‘, po ktorom nasleduje názov látky alebo výrobku, ktoré sa uvádzajú v prílohe II.“

19. Ak sú potraviny oslobodené od povinnosti uvádzať zoznam zložiek (ako napríklad víno), ale používajú sa ako zložka pri výrobe alebo príprave inej potraviny, pre ktorú sa uvádza zoznam zložiek, alergény prítomné v tejto potravine musia byť zdôraznené na ich odlišenie od zvyšku zoznamu zložiek (uplatňuje sa článok 21 ods. 1).

Napríklad: zložky: ... víno (obsahuje siričitany), kde je zdôraznené slovo „siričitany“.

3.3. Označovanie derivátov z rovnakého alergénu

20. V článku 21 ods. 1 treťom pododseku sa uvádza, že:

„Ak viaceré zložky alebo technologické pomocné látky potraviny pochádzajú z jedinej látky alebo výrobku, ktoré sa uvádzajú v prílohe II, na označení to musí byť jasne uvedené pre každú dotknutú zložku alebo technologickú pomocnú látku.“

⁽¹⁾ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 828/2014 z 30. júla 2014 o požiadavkách na poskytovanie informácií spotrebiteľom o neprítomnosti alebo zníženom obsahu gluténu v potravinách (Ú. v. EÚ L 228, 31.7.2014, s. 5).

21. Na účely tejto požiadavky sa odkaz na látku/látky alebo výrobok/výrobky uvedené v prílohe II nemusí nutne opakovať toľkokrát, koľkokrát sú tieto látky prítomné. Akákoľvek prezentácia, ktorá objasňuje, že rôzne zložky pochádzajú z jednej látky alebo jedného výrobku uvedenej/uvedeného v prílohe II, spĺňa požiadavku a je akceptovateľná. Odkaz však musí byť priamo spojený so zoznamom zložiek, napr. umiestnením informácie, na ktorú sa odkazuje, na koniec zoznamu zložiek alebo do blízkosti zoznamu zložiek.

Napríklad:

Potravina s obsahom prídavných látok, nosičov a technologických pomocných látok zo pšenice by mohla byť označená takto:

....

- Prídavná látka ⁽¹⁾
- Prídavná látka ⁽¹⁾
- Nosič ⁽¹⁾
- Technologická pomocná látka ⁽¹⁾
- ...

⁽¹⁾ zo pšenice, pričom „pšenica“ musí byť zdôraznená.“

3.4. Výnimka

22. V článku 21 ods. 1 poslednom pododseku sa uvádza, že:

„Údaje uvedené v článku 9 ods. 1 písm. c) sa nemusia uvádzať, ak názov potraviny jasne odkazuje na dotknutú látku alebo výrobok.“

23. Podľa tejto požiadavky v prípade, keď sa potravina predáva pod názvom ako „syr“, „smotana“, čo jasne odkazuje na jeden z alergénov uvedených v prílohe II (napr. mlieko), pre ktoré sa nevyžaduje uvádzanie zoznamu zložiek podľa článku 19 ods. 1 písm. d) nariadenia, príslušný alergén nemusí byť na označení uvedený.
24. Ak sa však táto potravina predáva pod ochrannou známku/obchodnou značkou, ktoré neodkazujú jasne na jeden z alergénov prílohy II, príslušný názov by mali dopĺňať ďalšie informácie, ktoré poskytnú jasný odkaz na dotknutý alergén, ako sa vyžaduje v článku 21 ods. 1 poslednom pododseku.

Napríklad:

„Ambert“ (ako názov potraviny) spoločne s textom „gazdovský modrý syr“ (ako doplňujúci text k názvu potraviny zobrazený v blízkosti názvu potraviny), pričom slovo „syr“ je jasný odkaz na látku v prílohe II.

Pretože spotrebitelia budú názov príslušnej potraviny pravdepodobne chápať rôzne v jednotlivých členských štátoch, situácia sa musí posudzovať individuálne v jednotlivých prípadoch.

25. Ak názov potraviny jasne odkazuje na jeden z alergénov uvedených v prílohe II a pre túto potravinu je uvedený zoznam zložiek (bez ohľadu na to, či na dobrovoľnom alebo povinnom základe), alergén prítomný v tejto potravine musí byť zdôraznený v zozname zložiek.

Napríklad: „Syr (mlieko, soľ, syridlo...)“, pričom mlieko je zdôraznené.

26. Ak názov potraviny na výrobku jasne označuje látku alebo výrobok v prílohe II, ale výrobok obsahuje aj iné látky alebo výrobky z prílohy II, tieto alergény musia byť uvedené, aby mohli spotrebitelia prijímať informované rozhodnutia o potravinách, ktoré sú pre nich bezpečné.

3.5. Dobrovoľné opakovanie

27. Bez toho, aby boli dotknuté existujúce ustanovenia Únie uplatniteľné na konkrétne potraviny ⁽¹⁾, nie je možné dobrovoľne opakovať informácie o alergénoch mimo zoznamu zložiek; alebo používať slovo „obsahuje“ s následným názvom látky alebo výrobkov uvedených v prílohe II; alebo používať symboly či textové rámčeky (pozri odôvodnenie 47, článok 21 ods. 1 v spojení s článkom 36 ods. 1 nariadenia).

⁽¹⁾ Ako napríklad ustanovenia článku 51 ods. 2 nariadenia Komisie (ES) č. 607/2009 zo 14. júla 2009, ktorým sa ustanovujú určité podrobné pravidlá vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 479/2008, pokiaľ ide o chránené označenia pôvodu a zemepisné označenia, tradičné pojmy, označovanie a obchodnú úpravu určitých vinárskych výrobkov (Ú. v. EÚ L 193, 24.7.2009, s. 60).

4. Informácie o alergénoch pre nebalené potraviny

28. V článku 44 nariadenia (EÚ) č. 1169/2011 sa uvádza:

„1. Ak sa potraviny ponúkajú na predaj konečnému spotrebiteľovi alebo zariadeniam spoločného stravovania bez balenia alebo ak sú potraviny zabalené v priestoroch predaja na žiadosť spotrebiteľa alebo sú balené na priamy predaj:

a) poskytnutie údajov uvedených v článku 9 ods. 1 písm. c) je povinné;

[...]

2. Členské štáty môžu prijať vnútroštátne opatrenia týkajúce sa spôsobu, akým sa majú údaje alebo prvky týchto údajov uvedené v odseku 1 dávať k dispozícii, a v prípade potreby pravidiel týkajúce sa ich formy vyjadrenia a prezentácie.“

29. V nariadení sa stanovujú povinné informácie o alergénoch pre nebalené potraviny.

30. Členské štáty majú aj naďalej právomoc prijať vnútroštátne ustanovenie o prostriedkoch, prostredníctvom ktorých sa informácie o alergénoch poskytujú na týchto potravinách. V zásade sa dovoľuje použitie akýchkoľvek komunikačných prostriedkov, pokiaľ ide o poskytovanie informácií o alergénoch, ktoré umožnia spotrebiteľovi prijať informované rozhodnutie, napr. etikety, iného sprievodného materiálu alebo akéhokoľvek iného prostriedku vrátane moderných technologických nástrojov alebo ústnej komunikácie (t. j. overiteľné ústne informácie).

31. Ak neexistujú takéto vnútroštátne opatrenia, na nebalené potraviny sa uplatňujú ustanovenia nariadenia týkajúce sa balených potravín. Na základe tohto ustanovenia musia byť v súlade s článkom 13 nariadenia informácie o alergénoch ľahko viditeľné, jasne čitateľné a vo vhodných prípadoch nezmazateľné a musia byť poskytnuté v písomnej forme. Preto nie je možné poskytovať informácie o alergénoch len na žiadosť spotrebiteľa. Ďalej sa uplatňujú požiadavky na označovanie stanovené v článku 21 nariadenia (vyššie uvedené body 3 – 21).

5. Aktualizácia prílohy II

32. V článku 21 ods. 2 nariadenia sa uvádza:

„S cieľom zabezpečiť lepšiu informovanosť spotrebiteľov a zohľadniť najnovší vedecký pokrok a technické znalosti Komisia systematicky skúma a v prípade potreby aktualizuje zoznam uvedený v prílohe II prostredníctvom delegovaných aktov v súlade s článkom 51.

[...]“

33. Zoznam v prílohe II možno aktualizovať pridaním látky do zoznamu alebo odstránením látky z tohto zoznamu. Pokiaľ ide o vymazanie zo zoznamu potravinových alergénov, v smernici 2000/13/ES⁽¹⁾ sa stanovujú osobitné ustanovenia, podľa ktorých môžu zainteresované strany Komisii predložiť štúdie preukazujúce, že v prípade určitých alergénov bolo vedecky zistené, že je nemožné, aby spôsobovali nežiaduce reakcie. Tieto osobitné ustanovenia neboli v nariadení zachované. To však možným zainteresovaným stranám nebráni oznámiť Komisii dôkazy preukazujúce, že výrobky odvodené z látok uvedených v prílohe II by za určitých okolností pravdepodobne nemali spôsobiť nežiaduce reakcie osôb.

34. Tieto oznámenia môžu byť vypracované v súlade s Usmernením EFSA o vypracovaní a predkladaní žiadostí podľa článku 6 ods. 11 smernice 2000/13/ES⁽²⁾ a poslané Komisii v najmenej dvoch kópiách elektronicky (CD alebo pamäťové karty) na túto adresu:

Generálne riaditeľstvo pre zdravie a bezpečnosť potravín, oddelenie E1
Európska komisia
1049 Brusel
BELGICKO

(1) Pozri článok 6 ods. 11 druhý pododsek smernice 2000/13/ES.

(2) Vestník EFSA (EFSA Journal) (2013) 11(10):3417.